

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

«Аналіз фінансового стану як елемент системи запобігання банкрутства
підприємства»

(тема кваліфікаційної роботи бакалавра)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студента (ки) Дарченко Катерини Андріївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

групи Ф-81
(шифр групи)

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ К.А. Дарченко
(підпис) (ініціали та прізвище студента)

Керівник доц. д.е.н. _____ О.О. Захаркін
(посада, науковий ступінь) (підпис) (ініціали, прізвище)

Суми 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса ГРИЦЕНКО
(підпис)
«02» травня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи бакалавра

Студент(-ка) групи Ф-81 інституту (центру) _____
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

_____ Дарченко Катерина Андріївна
(прізвище, ім'я, по батькові студента)

Тема роботи: «Аналіз фінансового стану як елемент системи запобігання банкрутства підприємства»

Затверджено наказом по СумДУ СумДУ № 0430-VI від «10» червня 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «20» червня 2022 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників, дані фінансової звітності суб'єктів господарювання, організацій та установ тощо.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

1. Теоретичні засади аналізу фінансового стану підприємства як елементу запобігання банкрутства;
2. Аналіз показників фінансового стану та способи вдосконалення роботи ДП «Шосткинський лісгосп»;
3. Перспективні напрямки вдосконалення підходів до аналізу фінансового стану як елементу запобігання банкрутства підприємства.

Дата видачі завдання: «02» травня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____ О.О. Захаркін _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Завдання прийнято до виконання «02» травня 2022 р. _____ К.А. Дарченко _____
(підпис) (ініціали, прізвище студента)

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему:
«Аналіз фінансового стану як елемент системи запобігання банкрутства підприємства»
(назва кваліфікаційної роботи)
Дарченко Катерина Андріївна
_____ (прізвище, ім'я, по батькові студента)

Актуальність теми кваліфікаційної роботи: Методологію аналізу фінансового стану як елементу запобігання банкрутству підприємства слід детально вивчати, покращувати згідно сучасних умов та розуміти перспективи її розвитку. Фінансовий аналіз є основним інструментом, який допоможе об'єктивно оцінити фінансово-господарську діяльність підприємства. Саме тому тема нашого дослідження залишається актуальною й на сьогодні.

Мета кваліфікаційної роботи - є дослідити методологію аналізу фінансового стану як елементу запобігання банкрутству підприємства, сучасні підходи та перспективні напрями її розвитку.

Об'єкт дослідження – фінансовий стан підприємства.

Предмет дослідження – фінансова звітність підприємства.

Основний результат роботи: проаналізовано фінансовий стан ДП «Шосткинське лісове господарство», за 5 моделями банкрутства визначено, що наразі підприємство фінансово стабільне, запропоновано шляхи покращення та методи оптимізації роботи підприємства.

Ключові слова: фінансовий аналіз, фінансовий стан, банкрутство підприємства, фінансово-господарська діяльність

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 49 сторінках, з яких список використаних джерел із 36 найменувань. Робота містить 12 таблиць, 7 рисунків, а також 3 додатків.

Рік захисту роботи – 2022 рік

ЗМІСТ

	С.
Вступ.....	5
1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТУ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА.....	7
1.1 Методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід.....	7
1.2 Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні	12
2 АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА СПОСОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ДП «ШОСТКИНСЬКИЙ ЛІСГОСП».....	16
2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства.....	16
2.2 Оцінювання фінансового стану ДП «Шосткинський лісгосп» за період 2016-2021 рр.....	17
2.3 Розрахунок ймовірності банкрутства досліджуваного підприємства за обраними моделями за останні 6 років	26
2.4 Способи покращення та методи оптимізації роботи даного підприємства.....	33
3. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЯК ЕЛЕМЕНТУ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА.....	36
3.1 Основні напрями розвитку методології аналізу фінансового стану.....	36
3.2 Напрямки зміцнення фінансового стану та способи запобігання банкрутства підприємства.....	37
Висновки.....	40
Список використаної літератури.....	42
ДОДАТОК А «Баланс (Звіт про фінансовий стан) 2016 -2021 рр.».....	46
ДОДАТОК Б «Звіт про фінансові результати 2016 -2021 рр.».....	49
ДОДАТОК В «Формули для аналізу фінансового стану підприємства».....	50

ВСТУП

Актуальність теми роботи. На сьогодні, будь-яке підприємство ставить собі за мету як ефективніше проводити свою господарську діяльність. Тому для кожного суб'єкта господарської діяльності є дуже важливим проводити аналіз фінансового стану. Такий аналіз допоможе керівництву того чи іншого підприємства зрозуміти чи близьке підприємство до банкрутства, які аспекти діяльності слід покращити та в якому напрямку рухатися далі. Методологію аналізу фінансового стану як елементу запобігання банкрутству підприємства слід детально вивчати, покращувати згідно сучасних умов та розуміти перспективи її розвитку. Фінансовий аналіз є основним інструментом, який допоможе об'єктивно оцінити фінансово-господарську діяльність підприємства. Саме тому тема нашого дослідження залишається актуальною й на сьогодні.

Метою роботи є дослідити методологію аналізу фінансового стану як елементу запобігання банкрутству підприємства, сучасні підходи та перспективні напрями її розвитку.

Завдання дослідження, які поставлені задля досягнення мети :

- проаналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід стосовно методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємства;
- розглянути сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні;
- навести характеристику фінансово-господарської діяльності ДП «Шосткинське лісове господарство»;
- оцінити показники фінансового стану досліджуваного підприємства за період 2016-2021 рр.;
- розрахувати ймовірність банкрутства ДП «Шосткинський лісгосп»;
- запропонувати способи покращення та методи оптимізації роботи даного підприємства;
- розглянути основні напрями розвитку методології аналізу фінансового стану та способи запобігання банкрутства підприємства.

Об'єкт дослідження – фінансовий стан підприємства.

Предмет дослідження – фінансова звітність підприємства.

Методи, які використовувалися в процесі дослідження та обробки матеріалів: абстрактно-логічний, порівняльний, коефіцієнтний, вертикальний (структурний) і горизонтальний (часовий) фінансовий аналіз.

Структура роботи. Основна частина роботи складається з трьох розділів. У першому розділі розглядаються та критично аналізуються існуючі вітчизняні та зарубіжні літературні публікації, що присвячені методології аналізу фінансового стану підприємства як елементу запобігання банкрутству. Розглядаються сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні, проводиться бібліометричний аналіз публікацій на тему банкрутства.

У другому розділі наведена загальна характеристика ДП «Шосткинське лісове господарство», зроблено структурно-динамічний та горизонтальний аналіз фінансової звітності підприємства, наведена оцінка показників його фінансового стану, розраховано ймовірність банкрутства підприємства та запропоновано способи покращення та методи оптимізації роботи даного підприємства.

У третьому розділі запропоновано розглянуто основні напрями розвитку методології аналізу фінансового стану, напрямки його зміцнення та способи запобігання банкрутства підприємства.

Фактологічну основу роботи складають матеріали періодичних видань, наукова література, методичні вказівки та матеріали фінансової звітності підприємства. Тему, щодо методології аналізу фінансового стану як елементу запобігання банкрутству підприємства, досліджено у працях багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТУ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА

1.1 Методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства: вітчизняний та зарубіжний досвід

Оцінка загального стану підприємства за допомогою аналізу його фінансового стану, є одним з найголовніших елементів функціонування та управління підприємством. Особливо в сучасних умовах більшість підприємств функціонують в умовах невизначеності – економічна криза, повномасштабне вторгнення росії, пандемія коронавірусу, все це залишає свій слід на розвитку українських підприємств. Тож аналіз фінансового стану підприємства покаже слабкі сторони, над якими треба працювати, допоможе інвесторам правильно оцінювати ситуацію та можливість вкладення коштів в певне підприємство.

На сьогодні дуже багато видань, наукових праць та різної літератури, як вітчизняної, так і зарубіжної, присвячено методології аналізу сучасного фінансового стану підприємства. Адже в сучасних умовах всі суб'єкти господарської діяльності зацікавлені в тому, щоб отримати об'єктивну інформацію про свій фінансовий стан. Тому дослідження цієї теми в літературі є дуже актуальним. Проаналізувавши праці науковців можемо виділити такі.

Поддєрьогін А. стверджує, що аналіз фінансового стану «дає можливість оцінити достатність капіталу, доцільність залучення додаткових джерел фінансування, ефективність їх використання, майновий стан, рівень інвестиційної привабливості та ділової активності.» [1].

Костецький В. вказує на те, що «з метою вирішення проблем фінансової стабілізації та подальшого розвитку підприємств необхідно виявити та подолати причини виникнення кризових явищ. Саме тому актуальними стають проблеми проведення фінансового аналізу з метою виведення підприємств з фінансової кризи» [3].

С. Я. Лібрук-Ліпкевич в своїй роботі важливим вважає «комплексність у підході до розробки та впровадження системи діагностики фінансового стану

підприємства, тобто дослідження за допомогою діагностичного апарату як статичного стану об'єкта, так і його розвитку в часі. Вхідною інформацією для наведеної системи діагностики є інформація, що надходить із внутрішнього та зовнішнього середовища об'єкта дослідження, а також інформація минулих періодів. Вимогами до вхідної інформації є своєчасність, повнота, вірогідність, репрезентативність, цінність та доступність» [6].

Колісник М. В. та Балик У.О в своїй статті зауважують на тому, що багато авторів «досліджували, систематизували та розвивали методичні інструментарії оцінювання фінансового стану підприємства, однак запропоновані прикладні інструменти можна використовувати лише для тих підприємств, які ведуть стандартизовану бухгалтерську звітність» [7].

С.П. Попова та А.В. Пилипенко в своїй статті систематизували методичні підходи до аналізу фінансового стану підприємства і поділили їх на «методи, засновані на аналізі балансу підприємства (горизонтальний, вертикальний та трендовий аналіз, метод фінансових коефіцієнтів тощо); евристичні методи, що засновані на неформальних, інтуїтивних підходах та узагальненні досвіду розв'язання аналогічних завдань та методи експертних оцінок; економіко-математичні методи» [4]. Також в своїй роботі, вони висвітлюють цікавий факт, що останнім часом дуже популярними стали методи, що дають можливість зрозуміти результати аналізу фінансового стану підприємства на основі одного певного узагальнюючого показника. Але їх різноманіття, відсутність певної систематизації, чіткого алгоритму здійснення розрахунків та умов їх застосування ускладнюють використання цих методів на практиці [4]. Виходячи з дослідження автори зауважують, що аналізуючи фінансовий стан підприємств в практичній діяльності використовуються наступні методи (Рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 – Методи аналізу фінансового стану підприємства

*створено автором на основі [4]

Насібова О.В. в своєму дослідженні виділяє три методи оцінки фінансового стану підприємства: комплексний аналіз, метод інтегральної оцінки та коефіцієнтний метод. Як ми бачимо, думка дещо співпадає з твердженням попередніх авторів, але Насібова О.В. виділяє також коефіцієнтний метод, перевагою якого вона вважає те, що він «враховує вплив як внутрішнього, так і зовнішнього середовища» [8]. «Коефіцієнтний метод проводиться за допомогою обчислення коефіцієнтів, які розкривають усі напрями діяльності підприємства та враховують чинники внутрішнього і зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства» [8].

М. П. Денисенко та О. В. Зазимко в своєму доробку виділяють такі показники, які «можуть давати підстави для прийняття управлінських рішень в умовах повної невизначеності. До таких показників відносять: конкурентоздатність, фінансова стабільність, платоспроможність,

результативність господарської діяльності й ін., які, при всій їх значимості, характеризують лише окремі аспекти фінансового стану підприємства» [5]. Також в своєму дослідженні автори висвітлюють різницю між напрямками проведення аналізу фінансового стану підприємства виходячи з вітчизняного та зарубіжного досвіду. На основі цього дослідження створимо рисунок 1.2.

Рисунок 1.2 – Порівняльний аналіз вітчизняного і зарубіжного досвіду

*створено автором на основі [5]

Окрім вітчизняних науковців ми проаналізували праці дослідників з-за кордону. Серед зарубіжних авторів праць з даної теми, можемо виділити такі.

Бурханов А. У. (Burkhanov A. U.) в статті присвяченій оцінці фінансового стану підприємств вказує на те, що такий аналіз «спрямований на підвищення ефективності його роботи на основі системного вивчення діяльності підприємства. та узагальнення його результатів» [9].

Гасанай П. (Hasanaj P.) в своєму напрацюванні висвітлює думку, що «аналіз фінансової звітності – це метод порівняння, судження або оцінки стану окремих частин балансу, на основі яких приймаються важливі рішення. Отже, фінансовий аналіз – це аналіз балансів за минуле, сьогодення та майбутнє підприємства» [10] та зауважує на тому, що «окремі значення балансових позицій не мають високої аналітичної значущості, але якщо порівняти їх із значеннями інших балансових позицій, то їх порівняльна вартість зростає» [10].

Роберт Дмуховскі (Robert Dmuchowski) притримується думки, що «в сучасних умовах фінансовий аналіз зосереджений на оцінці вартісних показників та їх інтерпретації, що надзвичайно важливо з позиції ефективності діяльності компанії та її ціни» [2]. Особливістю сучасного фінансового аналізу, він вважає те, що на сьогодні такий аналіз стосується не лише минулого, а й майбутнього, що в свою чергу є чудовим інструментом для управління підприємством [2]. В своїй роботі автор виділяє три частини фінансового аналізу: ретроспективний, поточний та перспективний аналіз (Рисунок 1.3).

Рисунок 1.3 – Частина фінансового аналізу

*створено автором на основі [2]

Проаналізувавши вітчизняну та зарубіжну літературу можемо сказати, що аналіз фінансового стану допоможе правильно управляти підприємством, попередити його банкрутство, обирати найбільш вигідні рішення, швидко реагувати на певні відхилення фінансових показників від планових чи нормативних. Без такого аналізу управління підприємством було б, мабуть, неможливим. Сучасний фінансовий аналіз проводиться не тільки для дослідження минулої діяльності підприємства та її оцінки, а ще й для прогнозування роботи підприємства на найближчі роки.

1.2 Сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні

На ефективну діяльність будь-якого підприємства впливають дуже багато факторів, як внутрішніх, так і зовнішніх, які можуть або сприяти діяльності підприємства, або навпаки призвести до банкрутства. Взагалі, як відомо, будь-яка підприємницька діяльність це ризики, і треба вміти ними управляти та знати які існують способи запобігання банкрутства підприємства.

Розберемо які ж саме фактори можуть стати причинами банкрутства. По-перше, це зовнішні фактори, ті, які не стосуються діяльності підприємства, та можуть виникати не передбачувано. До них відносять: політичну ситуацію в країні, нестабільність на ринку, конкуренція в галузі та рівень інфляції [12]. Як ми зазначали раніше, також існують внутрішні фактори, тобто ті, які безпосередньо стосуються діяльності самого підприємства. До таких факторів відноситься: нерегулярність виробництва, використання застарілих способів виробництва, не застосування інноваційних технологій та зниження продуктивності праці персоналу [12].

В сучасному світі існують великі загрози для бізнесу, які можуть від нас не залежати. Як ми могли побачити в 2019 р. – пандемія коронавірусу, економічна криза завдали великих збитків бізнесу та підприємствам України. І нібито тільки всі навчилися жити в умовах карантину та бізнес почав оговтуватись та відновлюватись, як сталась ще більш загрозлива ситуація – повномасштабне вторгнення росії. На сьогодні майже кожне підприємство в Україні постраждало від війни. Руйнування інфраструктури, зупинка виробництва та реалізації продукції і послуг через активні бойові дії або окупацію, брак сировини та переведення економіки до воєнної моделі – усе це та інші негативні фактори можуть спричинити банкрутство підприємства [13]. Тобто, як ми можемо побачити, цьому всьому сприяли саме зовнішні фактори.

Виходячи з усього вищезазначеного можемо сказати, що кількість збанкрутілих підприємств може значно збільшитися. Проаналізувавши кількість

ліквідованих підприємств в Україні, ми побачили цікаву та непередбачувану тенденцію, що кількість ліквідації підприємств зменшилась (Рисунок 1.4).

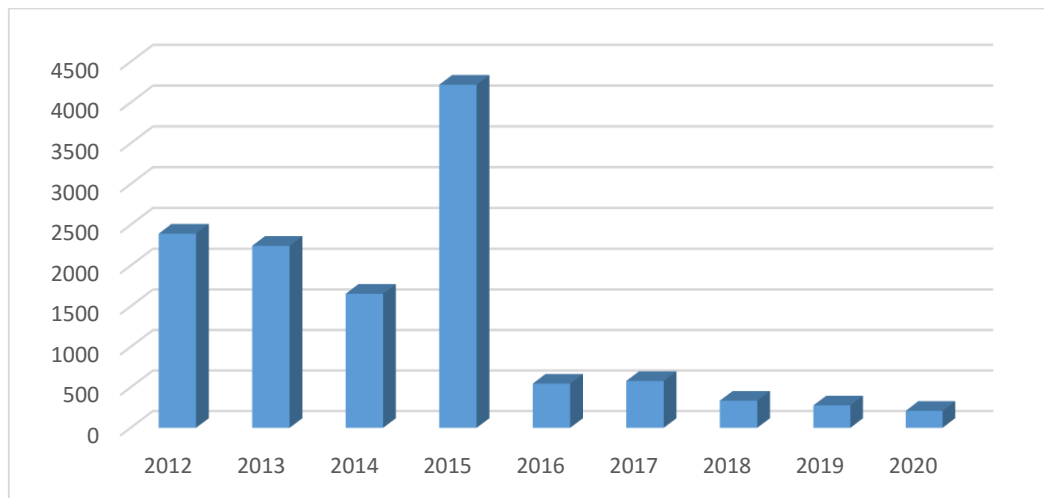

Рисунок 1.4 – Кількість ліквідованих підприємств в Україні

*створено автором на основі [14]

На рисунку ми бачимо загальну тенденцію зменшення ліквідованих підприємств в період з 2015 р., цього року ми бачимо дуже велику цифру порівняно з іншими за досліджуваний період. Головною причиною цього стало те, що у вересні 2015 р. у рамках реформи Державна податкова служба внесла зміни до законодавства, що зобов'язали підприємства платити податки незалежно функціонує воно чи ні [15]. Але чому, під час економічної кризи кількість ліквідованих підприємств через банкрутство зменшується? Коментують дану статистику провідні юристи України так: «Під час карантину багато компаній стали неплатоспроможними. Проте кількість відкритих процедур банкрутства за цей період сягнула рекордно низької кількості. Це можна пояснити тим, що українські суди також перестали працювати або працювали у обмеженому режимі, а засідання по справам переносяться. Новий кодекс про банкрутство не передбачає жодних послаблень у форс-мажорних обставинах для компаній, які потрапили у боргові зобов'язання. По мірі того, як суди відновлюватимуть свою роботу, на Україну чекає „бум“ банкрутств», — так описує дану ситуацію Федір Сафір. Як ми можемо спрогнозувати в цьому році

число зареєстрованих ліквідованих підприємств також буде низьким, через війну в Україні. На сьогодні вже відомо, що тільки 16 підприємств в Україні почали процедуру банкрутства з початку повномасштабної війни [16].

Не дивлячись на зменшення за останні роки кількості підприємств, визнаних банкрутом, Україна у рейтингу «Doing business-2020» за показником «врегулювання питань щодо неплатоспроможності» посідає 146 місце зі 190 країн. Тому українські підприємства мають знаходити нові шляхи запобігання неплатоспроможності, та вживати заходів запобігання банкрутству [17].

Задля детального огляду популярності теми банкрутства проаналізуємо та оцінимо динаміку публікацій за допомогою бібліометричного аналізу даних. Для цього ми обрали базу даних Scopus, бо вона є однією з найавторитетніших, та надає можливість у необхідному обсязі завантажувати бібліографічні дані [22]. Спочатку ми проаналізували динаміку публікацій за тематикою банкрутства з першої публікації до квітня 2022 р., для аналізу даних було зібрано 680 публікацій (Рис.1.5).

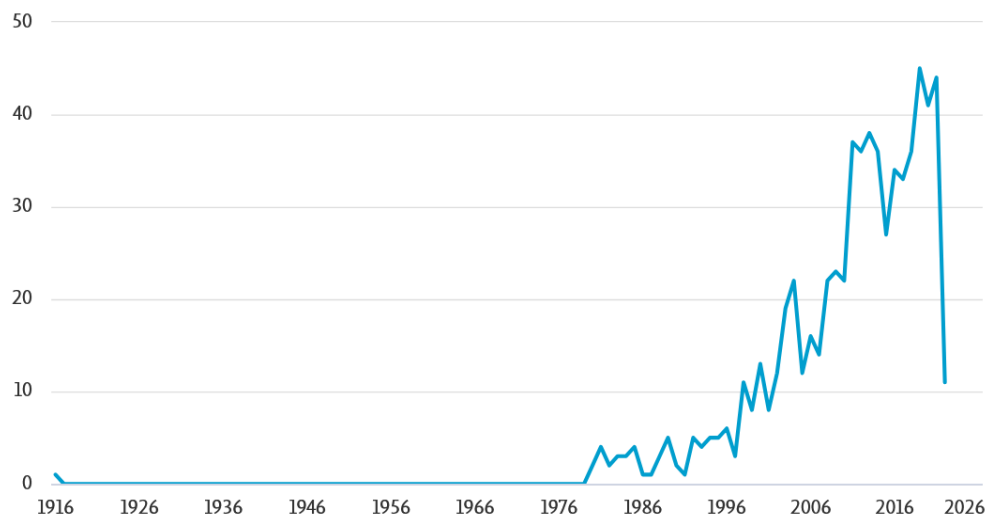

Рисунок 1.5 – Кількість публікацій за тематикою банкрутства з моменту першої публікації до квітня 2022 р.

Як ми бачимо з діаграми кількість публікацій на тему банкрутства поступово зростає, тобто інтерес до даної теми підвищується. Треба зазначити що найперша наукова стаття на тему банкрутства опублікована 1916 р.

Для візуалізації отриманих результатів використаємо програмне забезпечення VOSviewer (програмний інструмент для створення карт на основі даних з мережі для їх візуалізації та аналізу) [33]. При проведенні аналізу ключових слів, побудовано карту зв'язків між ними (type of analysis: co-occurrence; unit of analysis: all keywords). Загалом ми отримали 71 слово згрупована на 10 кластерів, аналізуючи їх взаємозв'язок і виділяючи близькість у певній досліджуваній темі (Рисунок 1.6)

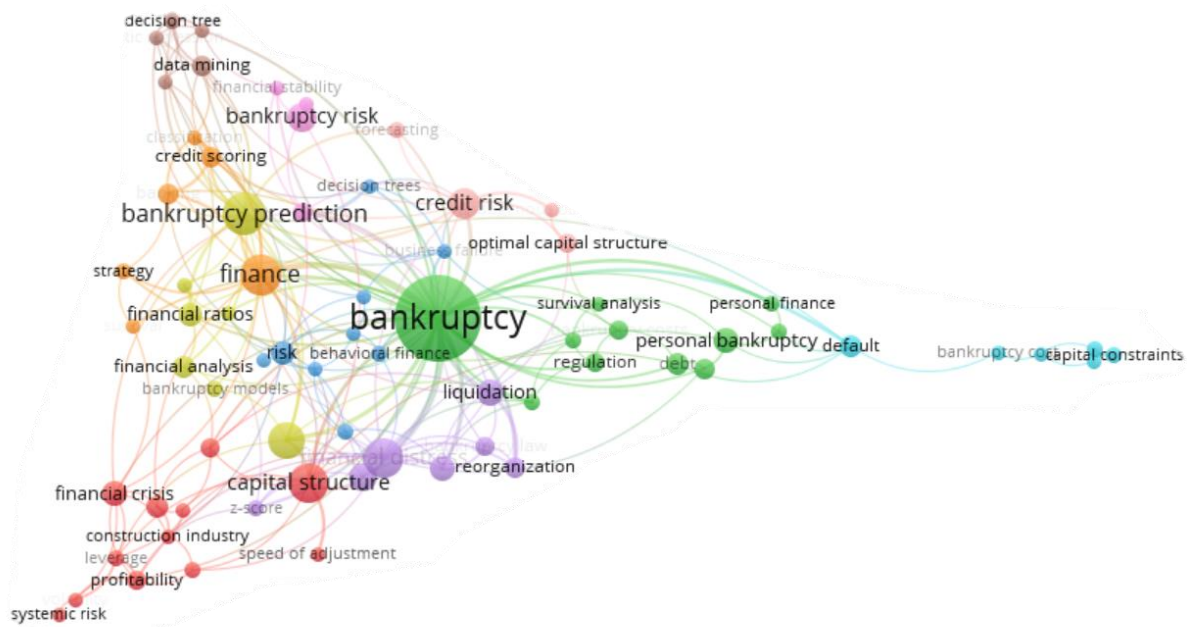

Рисунок 1.6 - Візуалізація найбільш вживаних термінів публікаціях, присвячених темі банкрутства

*Створено автором на основі публікацій бази даних Scopus

З рисунку видно, що одними з найвживаніших слів таких досліджень є bankruptcy, bankruptcy prediction, bankruptcy risk. Кожен термін несе в собі інформацію про ступінь вивчення досліджуваної сфери, що дає можливість для виявлення найбільш трендових напрямків досліджень за тематикою банкрутства в усьому світі.

2 АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА СПОСОБИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ДП «ШОСТКИНСЬКИЙ ЛІСГОСП»

2.1 Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності підприємства

Починаючи досліджувати дане підприємство воно мало назву ДП «Глухівське лісове господарство», але внаслідок реформування лісової галузі у січні 2022 року відбулося об'єднання двох державних підприємств – Глухівського та Шосткинського лісгоспів. Як зазначає заступник директора ДП «Шосткинський лісгосп» Василь Кацалап: “У нашому випадку це було пов’язано з децентралізацією в країні. Глухів став центром територіальної об’єднаної громади, яка ввійшла до Шосткинського району. До того ж обидва лісгоспи дуже схожі за виробничо-фінансовими показниками й умовами. Будь-які зміни завжди викликають страх, тож нам був необхідний час на адаптацію. Трохи попрацювавши разом, ми зрозуміли, що спільними зусиллями зможемо подолати будь-які труднощі та покращити майбутній розвиток не лише самого підприємства, а й усієї лісової галузі”. Тому більш детально в своїй роботі ми будемо спиратися саме на діяльність «Глухівського лісового господарства» та на його фінансову звітність.

Пріоритетними напрямками розвитку підприємства є насамперед лісорозведення та лісовідновлення, поліпшення якісного складу лісів, охорона та захист лісу, проведення рубок, пов’язаних з веденням лісового господарства, рубок головного користування, мисливське господарство, переробка деревини, розвиток лісової інфраструктури.

Чисельність працівників підприємства складає 175 чоловік – це лісова охоронна служба, інженерно-технічні працівники, водії, робітники лісництв та інших підрозділів [11]. Підприємство використовує зароблені кошти на виплату заробітної плати працівникам, ремонт техніки та службових приміщень, будівництво лісових доріг. Оновлюються засоби виробництва. Лісовозні

автомобілі обладнані маніпуляторами-навантажувачами, що дає значну економію коштів при вивезенні деревини [11].

Державне підприємство «Шосткинський лісгосп» приймає активну участь у посиленні обороноздатності нашої держави: відвантажуються лісоматеріали для спорудження оборонних споруд, завозяться дрова паливні учасникам бойових дій міста та району, передано військовим 4 автомобілі [11].

Підприємство реалізовує деревину для промислового та непромислового використання. Весь багаторічний цикл вирощування деревини починається зі збирання лісового насіння, так ДП «Глухівське лісове господарство» за рік заготовлено 1240 кг лісового насіння різних порід дерев, витрати склали близько 100 тис.грн. За рік проведено доповнення лісових культур, витрати склали 61 тис.грн., витрати на догляд за лісовими культурами - 1744 тис. грн. У цілому щорічно витрати на лісовідновлення складають 2604,2 тис. грн, не отримуючи при цьому ліквідної продукції. Загальні витрати на вирощування молодих лісів за рік склали 2604,2 тис.грн, в тому числі на посадку лісу витрачено 343,6 тис. грн, на догляди за молодими посадками – 1744 тис.грн [11].

На сьогодні ДП «Шосткинський лісгосп» працює та виконуються всі заплановані показники господарської діяльності. Активно допомагає в обороноздатності нашої країни.

2.2 Оцінювання фінансового стану ДП «Шосткинський лісгосп» за період 2016-2021 рр

За даними фінансової звітності проведемо структурно-динамічний та горизонтальний аналіз діяльності ДП «Шосткинського лісгоспу» (до січня 2022 р. «Глухівське лісове господарство») за останні 6 років. Спочатку проведемо аналіз фінансових ресурсів підприємства, що дозволить нам виявити відхилення в абсолютних сумах (тис.грн) та відносних показниках (у відсотках) по основних об'єктах господарської та фінансової діяльності підприємства. Дані наведемо в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Структурно-динамічний та горизонтальний аналіз звіту про фінансовий стан ДП «Шосткинський лісгосп» за 2016 – 2021 рр.

Стаття		Рік						Відхилення, +, –	
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	Абсол.	Віднозн.
Активи	Необ. активи	11568	13665	15422	13407	12940	18515	+6947	+60%
	Обор. активи	12539	10901	11191	16431	22197	29003	+16464	+131%
	Всього	24107	24566	26613	29838	35137	47518	+23411	+97%
Пасиви	Власний капітал	11060	12435	12792	12887	12918	15706	+4646	+42%
	Поточні зобов'яз. і забезпечен.	13047	12131	13821	16951	22219	31812	+18765	+144%
	Всього	24107	24566	26613	29838	35137	47518	+23411	+97%

З таблиці 2.1 бачимо, що активи і пасиви зростали з року в рік, і за цей період збільшилися майже вдвічі - на 97%. Активи підприємства збільшилися за рахунок оборотних активів (+131%), збільшилися гроші на рахунках, інша поточна дебіторська заборгованість та витрати майбутніх періодів. Пасиви збільшилися за рахунок поточних забезпечень та кредиторської заборгованості (одержані аванси, розрахунки з бюджетом та з оплати праці). Складемо діаграму (рис. 2.1) для більшого розуміння змін в структурі балансу.

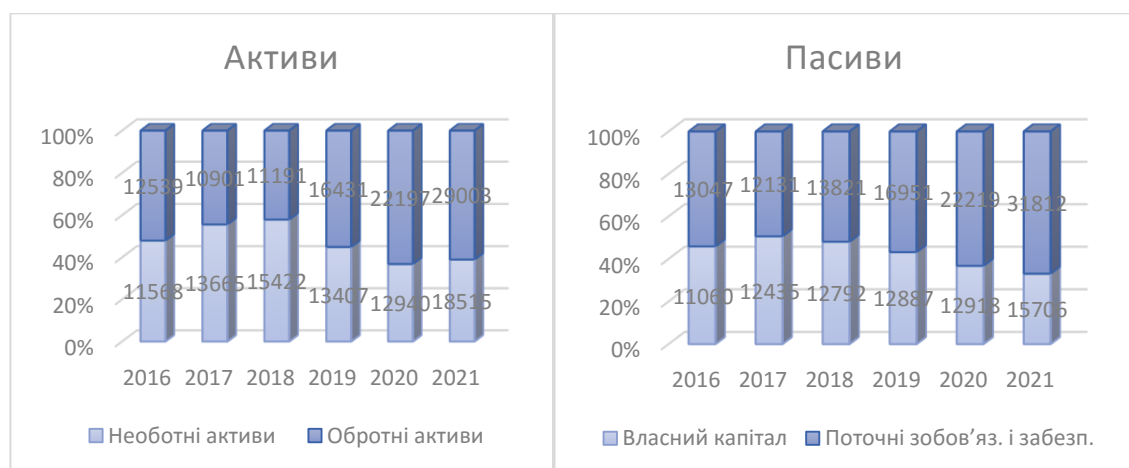

Рисунок 2.1 - Структурно-динамічний та горизонтальний аналіз звіту про фінансовий стан ДП «Шосткинський лісгосп» за 2016 – 2021 рр.

З рисунку 2.1 ми можемо наглядно побачити зміну структури активів і пасивів за досліджуваний період. Якщо детальніше розглянути активи, можна сказати, що у 2016 та 2019 роках необоротні та оборотні активи були майже на однаковому рівні, в 2017 – 2018 рр. переважали необоротні активи, а за останні 2 роки оборотні активи займають більшу частку. Розглядаючи пасиви, бачимо, що власний капітал даного підприємства у відсотковому вимірі почав знижуватись з 2017 року. Якщо розглядати співвідношення власного капіталу до поточних зобов'язань підприємства, то ми бачимо, що у 2017 році воно становило приблизно 50% на 50%, а на сьогодні поточні зобов'язання збільшилися і таке співвідношення становить 30% на 70%. Це означає, що підприємство стає все більше залежним від запозичених коштів, що є негативною тенденцією.

Для того, щоб зрозуміти ефективність діяльності підприємства за останні 6 років, проведемо аналіз звіту про фінансові результати за 2016 – 2021 рр., з визначенням абсолютного та відносного відхилення (Таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 - Структурно-динамічний та горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати ДП «Шосткинський лісгосп» за 2016 – 2021 рр.

Стаття	Рік						Відхилення, +, –	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Абсол., тис.грн	Відносн., %
Чистий дохід від реалізації	48500	56295	68356	67165	73108	121749	+73249	+251%
Собівартість реалізованої продукції	27923	34575	41258	44948	51975	75672	+47749	+271%
Валовий прибуток	20577	21720	27098	22217	21133	46077	+25500	+224%
Інші операційні доходи	3375	1459	855	390	4436	1091	-2284	-68%
Адмін. витрати	3400	3878	4964	4637	4410	12472	+9072	+367%
Витр. на збут	10742	12419	15946	12395	11663	26592	+15850	+248%
Інші операційні витрати	2775	0	4253	3708	9029	1918	-857	-31%

Продовження таблиці 2.2

Прибуток від операційної діяльності	7035	6882	2790	1867	467	6186	-849	-12%
Прибуток до оподаткування	7111	7009	2821	1895	499	6213	-898	-13%
Витрати з податку на прибуток	1395	1289	1145	845	345	2563	+1168	+184%
Чистий фінансовий результат (прибуток)	5716	5720	1676	1050	154	3650	-2066	-36%

Провевши структурно-динамічний та горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати за останні 6 років, ми можемо сказати, що динаміка зміни чистого фінансового результату загалом негативна – в порівнянні з 2016 р. на сьогодні прибуток зменшився на 36%, але якщо детальніше розглянути цей показник ми бачимо, що порівнюючи з минулим роком, прибуток підприємства сильно зріс. Тобто динаміка зміни чистого фінансового результату позитивна, він збільшився майже в 23 рази. Таке суттєве збільшення відбулось за рахунок підвищення прибутку від операційної діяльності, який зріс майже в 12 разів в порівнянні з минулим, 2020 р. Загалом дохідна частина за останній рік зростає (чистий дохід від реалізації та валовий прибуток), а інші операційні витрати навпаки зменшилися. Що і призвело до такого сильного підвищення чистого фінансового результату в період з 2021 по 2021 р. З таблиці ми можемо побачити, що найгіршим для підприємства став 2020 р., коли прибуток був мінімальний за цей період дослідження. Якщо порівняти 2020 р. з 2016 р., то ми можемо сказати, що зниження фінансового результату відбулось за рахунок збільшення операційних витрат у 2,5 рази та собівартості продукції майже в двічі.

Отже, проведши структурно-динамічний та горизонтальний аналіз балансу та звіту про фінансові результати за 2016 – 2021 рр. ми можемо зробити висновок, що в роботі підприємства немає єдиної, чіткої динаміки змін. Тому для впевненої роботи підприємства в майбутньому треба підтримувати позитивну динаміку чистого фінансового результату та збільшити частку власного капіталу,

що в свою чергу дозволить зменшити залежність підприємства від залучених засобів.

Аналіз фінансового стану підприємства проведемо на основі фінансової звітності за 2016–2021 рр. Зведену фінзвітність наведено в Додатку А та Додатку Б. Оцінку показників фінансового стану будемо проводити за допомогою аналізу майнового потенціалу, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності підприємства.

Аналіз майнового стану характеризується розміром, складом і станом майна, яким воно володіє. При такому аналізі розраховуються: коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, фондоозроєність, фондомісткість, фондвіддача та фондорентабельність. Для аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства розрахуємо: коефіцієнт покриття, швидкої ліквідності, абсолютної ліквідності та чистий оборотний капітал. Під час визначення фінансової стійкості доцільно проводити комплексне дослідження системи відносних показників: коефіцієнт автономії, фінансової залежності, фінансування, фінансової стійкості, маневреності власного капіталу та коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами. Останнім кроком оцінки фінансового стану буде аналіз ділової активності підприємства, де ми розрахували коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості та термін її погашення, коефіцієнт оборотності активів, матеріальних запасів, ОЗ, власного капіталу, період їх обертання та операційний цикл [27]. Основні формули для розрахунку та нормативні значення наведено в таблиці в Додатку В.

Для початку розрахуємо основні показники майнового потенціалу підприємства, дані наведемо в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3– Показники майнового стану підприємства

Стаття	Рік						Відхилення, +, –	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Абсол.,	Відносн.,
Коефіцієнт зносу	0,42	0,45	0,48	0,57	0,63	0,57	+0,15	+36%
Коефіцієнт придатності	0,58	0,55	0,52	0,43	0,37	0,43	-0,15	-26%

Продовження таблиці 2.3

Фондоозброєність	46,25	60,53	76,16	93,60	111,78	123,36	+77,11	+167%
Фондовіддача	2,52	2,38	2,46	2,36	2,35	3,19	+0,67	+27%
Фондомісткість	0,40	0,42	0,41	0,42	0,43	0,31	-0,09	-22%
Фондорентаб.	0,297	0,241	0,060	0,037	0,005	0,096	-0,202	-68%

Розрахувавши показники майнового стану можемо зробити такі висновки. Коефіцієнт зносу ОЗ збільшився на 36%, з 2019 р. цей показник вийшов за межі норми, за останній рік ми бачимо динаміку зменшення, тому є вірогідність того, що в наступному році, або через рік даний коефіцієнт прийде в норму, та частка зношених ОЗ у загальній їх вартості буде в нормі. Коефіцієнт придатності показує питому вагу ОЗ, які придатні для подальшого використання і має пряму залежність від коефіцієнту зносу. Бачимо, що цей коефіцієнт зменшився, тому можемо сказати, що за останні 6 р. менша частина ОЗ стала придатна для експлуатації, з 2019 р. показник залишається за межами норми. Наступний показник – фондоозброєність, він збільшується, що є позитивною тенденцією та вказує на те, що частка ОЗ на 1 працівника зростає. Показник фондovіддачі зріс на 27%, це вказує на те, що сьогодні ОЗ використовуються ефективніше, кількість випуску продукції, яка припадає на 1 грн. ОЗ збільшується. Наступний показник, який ми розглянемо - фондомісткість, за даний період він знизився на 22%, це теж вказує на ефективніше використання ОЗ, тобто на сьогодні кількість ОЗ, які припадають на 1 грн. випуску продукції збільшується. Останній показник – фондорентабельність, загалом він зменшився на 68%, але за останній рік - зріс, це вказує на те, що кількість чистого прибутку, що припадає на 1 грн. ОЗ збільшується. Отже, з даної таблиці можемо зробити висновок, що стан ОЗ даного підприємства погіршився в 2019 р., але за останній рік використання ОЗ підприємства стало ефективніше.

Платоспроможність підприємства це здатність своєчасно й повністю виконувати свої фінансові зобов'язання перед партнерами, та державою. Аналіз цих показників наведемо в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники ліквідності та платоспроможності підприємства

Стаття	Рік						Відхилення, +, –	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Абсол.	Відносн.
Коефіцієнт покриття	0,96	0,9	0,81	0,97	0,99	0,91	-0,05	-5%
Коефіцієнт швидкої лікв.	0,68	0,41	0,47	0,57	0,68	0,75	0,07	+10%
Коефіцієнт абсолютної лікв.	0,61	0,34	0,28	0,26	0,53	0,62	0,01	+2%
ЧОК	-508	-1230	-2630	-520	-22	-2809	-2301	-453%

Аналізуючи таблицю 2.4, можемо сказати, що коефіцієнт покриття зменшився на 5%, тобто і до сьогодні оборотних активів підприємства не достатньо для погашення його поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності за цей період зріс, але залишається в межах норми, це означає, що підприємство має можливість сплатити поточні зобов'язання за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Коефіцієнт абсолютної ліквідності вказує на те, що підприємство не може сплатити всі борги. Чистий оборотний капітал підприємства суттєво знизився, це свідчить про те, що підприємство наразі не в змозі сплачувати поточні зобов'язання та розширювати свою діяльність.

Наступним кроком проаналізуємо фінансову стійкість підприємства, для цього розрахуємо відповідні показники, результати наведемо в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Показники фінансової стійкості підприємства

Стаття	Рік						Відхилення, +, –	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Абсол., тис.грн	Відносн., %
Коефіцієнт автономії	0,46	0,51	0,48	0,43	0,37	0,33	-0,13	-28%
Коефіцієнт фін. залежності	2,18	1,98	2,08	2,32	2,72	3,03	0,85	+39%
Коефіцієнт фінансування	1,18	0,98	1,08	1,32	1,72	2,02	0,84	+71%
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,85	1,03	0,93	0,76	0,58	0,49	-0,36	-42%

Продовження таблиці 2.5

Коефіцієнт маневреності ВК	-0,05	-0,1	-0,21	-0,04	-0,002	-0,18	-0,13	-60%
Коефіцієнт забезпеч. власн. обор. коштами	-0,04	-0,11	-0,24	-0,04	-0,0001	-0,097	-0,057	-12%

Визначивши показники фінансової стійкості, можемо сказати, що питома вага власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у діяльність підприємства замала, бо коефіцієнт автономії на сьогодні менше 0,5, та ми бачимо, що цей показник ще знижується. Розрахувавши коефіцієнт фінансової залежності, бачимо, що частка позикових коштів дуже велика, навіть перевищує 100%, даний показник і далі продовжує зростати. Підприємство має погану тенденцію, щодо залежності від залучених засобів, бо коефіцієнт фінансування теж зростає, на сьогодні, він дорівнює більше 1, тому підприємство є дуже залежним від залучених засобів. Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує на те, що менша частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, а більша частина є капіталізованою. Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами є меншим від норми, тому підприємство не має достатньо власних коштів, необхідних для забезпечення фінансової стабільності та незалежності від позикових коштів.

Останнім етапом аналізу буде розрахунок показників ділової активності, що допоможе розібратися в положенні підприємства на ринку. Результати наведемо в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6– Показники ділової активності підприємства

Стаття	Рік						Відхилення, +, –	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Абсол.	Віднозн.
Коефіцієнт обор. активів	2,01	2,29	2,57	2,25	2,08	2,56	+0,55	+27%
Період обертання активів, днів	181	159	142	162	175	142	-39	-22%
Коефіцієнт оборотності дебіт.заборгов.	73,26	102,35	36,30	13,62	27,59	38,50	-34,76	-47%

Продовження таблиці 2.6

Термін погашення дебіт.заборгов.	5	4	10	27	13	9	+4	+80%
Коефіцієнт обор.матер.запасів	7,59	5,85	8,84	6,72	7,28	14,37	+6,78	+89%
Період обертання матер.запасів	48	62	41	54	50	25	-23	-48%
Коефіцієнт оборотності ОЗ	4,35	4,29	4,72	5,5	6,3	7,4	+3,05	+70%
Період обертання ОЗ, днів	84	85	73	66	58	49	-35	-42%
Коефіцієнт оборотності ВК	4,39	4,53	5,34	5,21	5,66	7,75	+3,36	+77%
Період обертання ВК	83	81	68	70	64	47	-36	-43%
Операційний цикл, днів	53	66	51	81	63	34	-19	-36%

Проаналізувавши показники ділової активності можемо сказати наступне. Підприємство ефективно використовує усі наявні ресурси незалежно від джерел їх залучення, на що вказують коефіцієнт оборотності активів та період їх обертання, оскільки позитивною тенденцією є збільшення значення цього коефіцієнта та зменшення періоду обертання. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості зменшується, а термін погашення збільшується, що є негативною динамікою та вказує на те, що тенденція щодо погашення боргів – незадовільна, але треба зазначити, що за 2021 рік даний коефіцієнт підвищився, що вказує на покращення стану. Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів збільшився майже вдвічі, а чим вище оборотність запасів підприємства, тим ефективнішим є виробництво. Коефіцієнт оборотності ОЗ та період їх обертання вказують на ефективне використання ОЗ, тому що збільшення показника є гарною ознакою, адже свідчить про постійну роботу підприємства щодо поліпшення політики управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами та іншими оборотними активами. Підприємство ефективно використовує і власний капітал, на що вказує коефіцієнт його оборотності та період обертання. Підвищення коефіцієнту оборотності ВК говорить про постійну оптимізацію роботи підприємства. Операційний цикл зменшився на

36%, це свідчить про оптимізацію виробничого процесу та підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю.

Отже, провівши аналіз фінансового стану ДП «Шосткинський лісгосп» (до січня 2022 р. – «Глухівське лісове господарство») можемо зробити висновок, що за досліджуваний період ефективність роботи даного підприємства підвищилась, але підприємство наразі не в змозі сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати свою діяльність, що є перепорою для його подальшого розвитку. Можливо саме це й стало однією з причин сьогоденного об'єднання Глухівського та Шосткинського лісгоспів.

2.3 Розрахунок ймовірності банкрутства досліджуваного підприємства за обраними моделями за кожні 6 років

Для визначення ймовірності банкрутства досліджуваного підприємства було обрано 5 моделей: модель Альтмана, Терещенка, Матвійчука, модель Р. Ліса та модель Таффлера.

Першою була обрана модифікована модель Альтмана (1983 р.), розроблена для підприємств, акції яких не торгуються на біржі. Формула має вигляд:

$$Z = 0,717 * X_1 + 0,847 * X_2 + 3,107 * X_3 + 0,42 * X_4 + 0,995 * X_5, \quad (2.1)$$

де X_1 - власний капітал/загальна вартість активів;

X_2 - нерозподілений прибуток/загальна вартість активів;

X_3 - операційний прибуток/загальна вартість активів;

X_4 – власний капітал/залучений капітал;

X_5 - чистий дохід (виручка) від реалізації/загальна вартість активів.

Виходячи з розрахованої Z , можемо зробити певні висновки: якщо $Z < 1,23$, то підприємство вважається банкрутом, $Z = 1,23 - 2,89$, то ситуація невизначена, якщо $Z > 2,89$, то підприємство фінансово стабільне.

Показники за даною моделлю за останні 6 років наведемо в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Розрахунок показників за моделлю Альтмана

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
X1	0,458788	0,506187	0,480667	0,431899	0,367647	0,330527
X2	0	0	0	0	0	0
X3	0,294977	0,285313	0,106001	0,06351	0,014202	0,130751
X4	0,847704	1,02506	0,925548	0,76025	0,581394	0,493713
X5	2,011864	2,291582	2,568519	2,250989	2,080656	2,562166
Z	3,603283	3,960053	3,61839	3,066035	2,622165	3,399944

Виходячи з таблиці, ми можемо сказати, що досліджуване підприємство загалом фінансово стабільне, але у 2020 р. показник дещо погіршився і ситуація на підприємстві стала невизначеною, тому для даного підприємства було рекомендовано запровадити певні заходи антикризового управління, щоб не допустити ситуацію банкрутства. За останній рік на підприємстві було проведено певні антикризові заходи, та показник знову нормалізувався.

Наступними для аналізу ми обрали моделі, розроблені для дослідження ймовірності банкрутства підприємств українськими вченими – моделі О.О. Терещенка та А.В. Матвійчука. Терещенко розробив універсальну дискримінантну функцію, яка є найбільш оптимальною для аналізу ризику банкрутств українських підприємств, вона має вигляд:

$$Z = 1,5 * X1 + 0,08 * X2 + 10 * X3 + 5 * X4 + 0,3 * X5 + 0,1 * X6, \quad (2.2)$$

де X1 - cash-flow/зобов'язання;

X2 – валюта балансу/зобов'язання;

X3 – чистий прибуток/валюта балансу;

X4 – чистий прибуток/виручка від реалізації;

X5 –запаси/виручка від реалізації;

X6 – виручка від реалізації/валюта балансу.

Якщо $0 < Z < 1$, то для підприємства існує загроза банкрутства, $1 < Z < 2$ – фінансова стійкість порушена, при переході на антикризове управління банкрутство не загрожує та якщо $Z > 2$ – банкрутство не загрожує.

Показники за моделлю Терещенка за останні 6 р. наведемо в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Розрахунок показників за моделлю О.О. Терещенка

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
X1	3,71733	4,64059	4,945807	3,962303	3,290337	3,827141
X2	1,847704	2,02506	1,925548	1,76025	1,581394	1,493713
X3	0,23711	0,232842	0,062977	0,03519	0,004383	0,076813
X4	0,117856	0,101608	0,024519	0,015633	0,002106	0,029979
X5	0,075835	0,105036	0,068275	0,099546	0,097718	0,043252
X6	2,011864	2,291582	2,568519	2,250989	2,080656	2,562166
Z	8,908122	10,22002	8,60245	6,769303	5,353759	7,047429

Проаналізувавши інтегральний показник за даною моделлю, ми бачимо, що розраховані результати є занадто високими, що ставить під сумнів адекватність застосування даної моделі для досліджуваного підприємства. Але виходячи з цих даних можемо зробити висновки, що даному підприємству банкрутство не загрожує, в період з 2017 р. по 2020 р. Z знижувалось, а на сьогодні даний інтегральний показник знову зростає.

Наступна є модель А. Матвійчука, яка має наступний вигляд:

$$Z = 0,33 * X1 + 0,268 * X2 + 0,045 * X3 - 0,018 * X4 - 0,04 * X5 - 0,015 * X6 + 0,702 * X7, \quad (2.3)$$

де X1 – оборотні активи/необоротні активи;

X2 – чистий дохід від реалізації/поточні зобов'язання;

X3 – чистий дохід від реалізації/власний капітал;

X4 – баланс/чистий дохід від реалізації;

X5 – (оборотні активи – поточні зобов'язання)/оборотні активи;

X6 – (довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання)/баланс;

X7 – власний капітал/(забезпечення наступних витрат і платежів + довгострокові зобов'язання + поточні зобов'язання).

Критичний значенням для даної моделі є 1,104, тобто коли $Z > 1,104$ – низька імовірність банкрутства та підприємство має стійкий фінансовий стан, якщо $Z < 1,104$ – існує загроза фінансової кризи.

Показники за моделлю Матвійчука за останні 6 р. наведемо в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Розрахунок показників за моделлю А.В. Матвійчука

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
X1	1,083938	0,797731	0,725652	1,225554	1,715379	1,56646
X2	3,71733	4,64059	4,945807	3,962303	3,290337	3,827141
X3	4,385172	4,527141	5,343652	5,211841	5,65939	7,751751
X4	0,497052	0,43638	0,389329	0,444249	0,480618	0,390295
X5	-0,04051	-0,11283	-0,23501	-0,03165	-0,00099	-0,09685
X6	0,541212	0,493813	0,519333	0,568101	0,632353	0,669473
X7	0,847704	1,02506	0,925548	0,76025	0,581394	0,493713
Z	2,130921	2,419494	2,449743	2,219306	2,0926	2,224827

Розраховане Z в таблиці за даною моделлю є вище за критичне значення (1,104), але за останні роки воно поступово зменшувалось, та у 2021 р, трохи починає зростати, тому зараз ми можемо говорити, що підприємство фінансово стійке. Але ми схиляємось до думки, що застосування даної моделі для досліджуваного підприємства теж є не коректним.

Четвертою моделлю, яка була обрана для оцінки ймовірності банкрутства даного підприємства є модель Р. Ліса (1972 р.), яка має вигляд:

$$Z = 0,063 \times X1 + 0,092 \times X2 + 0,057 \times X3 + 0,001 \times X4, \quad (2.4)$$

де X1 – оборотний капітал/загальна вартість активів;

X2 – операційний прибуток/загальна вартість активів;

X3 – нерозподілений прибуток/ загальна вартість активів;

X4 – власний капітал/позиковий капітал.

Критичне значення для даної моделі 0,037, якщо $Z \leq 0,037$, то загроза банкрутства є високою.

Показники за моделлю Р. Ліса наведемо в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Розрахунок показників за моделлю Р. Ліса

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
X1	0,520139	0,443743	0,420509	0,550674	0,631727	0,610358
X2	0,291824	0,280143	0,104836	0,062571	0,013291	0,130182
X3	0	0	0	0	0	0
X4	0,847704	1,02506	0,925548	0,76025	0,581394	0,493713
Z	0,060464	0,054754	0,037063	0,041209	0,041603	0,050923

За моделлю Р. Ліса інтегральний показник є вищим за критичне значення, але до 2018 р. він поступово знижувався і сягнув критичного значення (0,037), тому в цьому році за даною моделлю була загроза банкрутства. Далі показник нормалізувався, і на сьогодні показник зріс до 0,05, тому можемо зробити висновок, що наразі підприємству банкрутство не загрожує.

Останньою моделлю для аналізу ймовірності банкрутства ми обрали модель Таффлера, яка була запропонована британським вченим в 1977 р.. Вона має вигляд:

$$Z = 0,53*A + 0,13*B + 0,18*C + 0,16*D, \quad (2.5)$$

де А - операційний прибуток/загальна вартість активів;

В - оборотні активи/загальна вартість активів;

С - короткострокові зобов'язання/загальна вартість активів;

Д - виручка від реалізації/загальна вартість активів.

Розрахувавши Z, можемо зробити такі висновки: якщо $Z > 0,3$ – ймовірність банкрутства низька, якщо ж $Z < 0,2$ – ймовірність висока.

Показники за моделлю Таффлера за останні 6 р. наведемо в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Розрахунок показників за моделлю Таффлера

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A	0,539204	0,567307	0,201867	0,110141	0,021018	0,194456
B	0,961064	0,898607	0,80971	0,969323	0,99901	0,911699
C	0,541212	0,493813	0,519333	0,568101	0,632353	0,669473
D	2,011864	2,291582	2,568519	2,250989	2,080656	2,562166
Z	0,830033	0,873031	0,716695	0,646803	0,587739	0,752034

Виходячи з даних таблиці 2.11, можемо сказати, що даному підприємству банкрутство не загрожує, ймовірність банкрутства є низькою, бо інтегральні показники за всі 6 років є більшими за критичне значення. Треба зазначити, що жодного року підприємство не сягнуло критичного значення за даною моделлю.

Розрахувавши ймовірність банкрутства за 5 моделями за останні 6 р., створимо узагальнену таблицю 2.12, де наведемо та порівняємо всі результати.

Таблиця 2.12 - Порівняльний аналіз оцінки ймовірності банкрутства.

Назва моделі	Використані показники в розрахунках	Стан підприємства за отриманими результатами						Аналіз результатів у динаміці
		2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Модель Альтмана (1983 р.)	Власний та залучений капітал, нерозподілений, операційний прибуток, вартість активів та чистий дохід від реалізації.	3,603	3,96	3,62	3,066	2,622	3,39	Підприємство фінансово стабільне, але у 2020 р. показник погіршився - ситуація стала невизначеною, За 2021 р. показник нормалізувався.
Модель Терещенка	Cash-flow, зобов'язання, валюта балансу, чистий прибуток, виручка від реалізації, запаси.	8,91	10,22	8,61	6,769	5,354	7,05	Результати є набагато вищими за критичне значення, тому модель можна поставити під сумнів.
Модель Матвійчука	Оборотні, необоротні активи, чистий дохід, поточні та довгострокові зобов'язання, ВК.	2,13	2,419	2,45	2,219	2,093	2,23	Показники є вищими за критичне значення, але виходячи з них наразі підприємство фінансово стійке.

Продовження таблиці 2.12

Модель Р.Ліса	Оборотний капітал, операційний прибуток, нерозподілений прибуток, загальна вартість активів, власний та позиковий капітал.	0,06	0,055	0,04	0,041	0,042	0,05	В 2018 р. показник сягнув критичного значення та була загроза банкрутства. На сьогодні показник зріс до 0,05, тому наразі підприємству банкрутство не загрожує.
Модель Таффлера	Операційний прибуток, оборотні активи, короткострокові зобов'язання, виручка від реалізації та загальна вартість активів	0,83	0,87	0,72	0,647	0,588	0,75	Жодного року досліджуване підприємство не сягнуло критичного значення, тому можемо сказати, що наразі даному підприємству банкрутство не загрожує.

Виходячи з порівняльної таблиці, можемо сказати, що всі моделі, за якими ми досліджували ймовірність банкрутства вказують на фінансову стабільність підприємства та в динаміці майже всі показники, за всіма моделями спадали до 2021 р., цього року всі інтегральні показники зросли, що вказує на те що підприємство активно проваджує політику антикризового управління. Не можна не звернути увагу, що за моделлю Р. Ліса у 2018 р. підприємство було на межі банкрутства, але змогло подолати цю кризу та нормалізувати показники в наступних роках.

Отже, провівши аналіз ймовірності банкрутства ДП «Шосткинський лісгосп» за 5 обраними моделями, ми бачимо, що наразі підприємство фінансово стабільне та ймовірність банкрутства є низькою. Позитивним є те, що підприємство вже зараз впроваджує заходи антикризового управління, що майже унеможливить ситуацію банкрутства в майбутньому.

2.4 Способи покращення та методи оптимізації роботи підприємства «Шосткинський лісгосп»

В такий важкий для країни час ефективність здійснення роботи підприємств такого напрямку, як «Шосткинський лісгосп» залежить як Україна буде відновлюватись в майбутньому. Деревина, яка є основним продуктом даного підприємства, є найбільш поширеним та універсальним матеріалом, має велике значення в розвитку економіки країни і впливає на розвиток багатьох галузей: промисловості, транспорту, будівництва, що на сьогодні дуже важливо.

Проаналізувавши ймовірність банкрутства «Шосткинського лісгоспу» за різними моделями, можемо сказати, що наразі даному підприємству банкрутство не загрожує, на даному етапі розвитку підприємства ситуація є стабільною, але для того щоб не допустити ситуацію банкрутства в майбутньому треба розробити та впровадити певні способи покращення та методи оптимізації роботи. Перш за все, необхідно шукати невикористані можливості збільшення прибутковості підприємства, тобто можливі шляхи зростання прибутку. Такі шляхи можуть бути виявлені як на стадіях планування та виробництва продукції, так і на стадії її реалізації. У процесі виявлення шляхів підвищення прибутковості підприємства знаходять можливі резерви для підвищення прибутковості. При їх пошуку виділяють три основні етапи: аналітичний етап (виявлення і кількісна оцінка резервів), організаційний (розробка комплексу інженерно-технічних, організаційних, економічних і соціальних заходів, які повинні забезпечувати використання виявлених резервів) та функціональний (практична реалізація заходів та контроль за їх виконанням). Резерви підвищення доходу можуть бути отримані при збільшенні обсягів випуску та реалізації продукції, за рахунок зменшення витрат на виробництво і реалізацію, при модернізації виробництва та впровадженні досягнень науково-технічного прогресу.

Дохідність підприємства може бути збільшена за рахунок: зменшення поточних боргів; реструктуризації дебіторської заборгованості; зменшення

частки запасів, що не споживаються у виробничому процесі та прискорення обертання активів.

Одним з головних аспектів покращення фінансового стану є підвищення ефективності його діяльності. Основним шляхом підвищення економічної ефективності діяльності підприємства є раціональне формування, відтворення та ефективне використання його ресурсного потенціалу [24].

У діяльності лісогосподарських підприємств є багато перспективних напрямків розвитку, одним з таких є відправлення продукції на експорт. Основними замовниками деревообробної продукції є підприємства Європейського Союзу. Останнім часом відбулися вагомні зрушення у зовнішній торгівлі товарами деревообробної промисловості. Тому одним з варіантів підвищення доходності досліджуваного підприємства є експорт продукції в країни ЄС в майбутньому.

Дослідивши діяльність «Шосткинського лісгоспу» ми бачимо, що однією із основних проблем на даний момент є значна дебіторська заборгованість, як ми могли побачити, це негативно відображається на ліквідності та платоспроможності підприємства. У цьому випадку необхідним є зменшення дебіторської заборгованості, що може бути досягнуто наданням цінових знижок при оплаті продукції протягом невеликого терміну з дня постачання; створення резервів сумнівних боргів; надання розстрочки тільки надійним покупцям. Зменшення дебіторської заборгованості дозволить збільшити абсолютно ліквідні активи на підприємстві та підвищити спроможність фінансувати поточні потреби власними коштами, що є дуже важливим для ефективного продовження роботи підприємства та подальшого розширення його діяльності.

Ще одним варіантом підвищення доходності підприємства є покращення роботи трудового колективу, або навіть автоматизація певних ланок виробництва. Мається на увазі формування раціональної структури та складу працівників, зменшення витрат на оплату праці в собівартості одиниці продукції, звільнення працівників, які дублюють функції один одного, розробка мотивуючих схем оплати праці [24].

Наступним рішенням проблеми низької прибутковості досліджуваного підприємства може бути використання КРІ, оскільки це допоможе не тільки краще оцінювати оперативні результати діяльності, але й отримувати необхідні дані для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень щодо розвитку збутової діяльності на внутрішньому та зовнішніх ринках. КРІ — це ключові показники ефективності, вимірювані цифри, які демонструють, наскільки ефективно бізнес рухається до цілі [25]. Запровадивши певні показники в обіг, дане лісове підприємство зможе досягнути кращих результатів, зокрема: підвищити прибутковість та ефективність зовнішньоекономічних операцій, збільшити обсяги продажу, зберегти та налагодити нові стосунки з клієнтами, краще задовольнити працівників умовами та оплатою праці, що буде підтверджено відповідною статистичною інформацією.

3 ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ЯК ЕЛЕМЕНТУ ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

3.1 Основні напрями розвитку методології аналізу фінансового стану

Очевидно, що аналіз фінансового стану підприємства, його інформативність, правильність та об'єктивність впливають на подальший розвиток підприємства, прийняття управлінських рішень та уникненню банкрутства в майбутньому. Тому методологія аналізу фінансового стану та способів запобігання банкрутству підприємства слід досліджувати та шукати перспективні напрями їх розвитку в умовах сучасності.

Одним з перспективних напрямків розвитку методології аналізу фінансового стану є вирішення її поточних проблем, таких як проблеми формування якісного інформаційного забезпечення аналізу, значна кількість альтернативних методичних підходів до такого аналізу, проблематичність використання зарубіжних методик для оцінки фінансового стану вітчизняних підприємств, відсутність практики регулярного проведення аналізу фінансового стану українськими підприємствами, проблеми визначення ключових показників аналізу фінансового стану, що призводить до формування надлишкової або недостатньої аналітичної інформації, яка надається управлінському персоналу чи керівництву для прийняття рішень у сфері забезпечення економічної безпеки підприємства [19]. Також одним з напрямків вдосконалення методології аналізу фінансового стану може бути вибір правильної та раціональної методики розрахунків систем аналітичних показників, які визначаються задля досягнення мети та характеризуватимуть стан й тенденції фінансово-господарської діяльності підприємства в комплексі [19]. Для ще більш ефективної роботи підприємства слід побудувати концепцію стратегічного розвитку із врахуванням економічних, соціальних та екологічних пріоритетів та притримуватись її,

окреслити коло заходів щодо підвищення рівня економічної безпеки, реагувати на внутрішні та зовнішні загрози, обчислювати та аналізувати низки відносних аналітичних показників [19].

Отже, методологія аналізу фінансового стану повинна формуватися відповідно до сучасних умов існування підприємства, різні методи мають відповідати різним завданням та меті такого аналізу.

3.2 Напрямки зміцнення фінансового стану та способи запобігання банкрутства підприємства

Сучасні умови на ринку, потребують сучасних способів запобігання банкрутству задля більш ефективної та безпечнішої роботи підприємств. Економічна криза через пандемію коронавірусу, війну поставила у скрутне становище бізнес та змушує дуже багато підприємств подавати заяви про банкрутство. Тому для того щоб таких ситуацій не виникало в майбутньому треба знайти такі способи запобігання банкрутству, які відповідають сучасним жорстоким умовам для бізнесу. Розробка способів запобігання банкрутству повинна базуватися на встановленні причинно-наслідкового зв'язку між причинами самого банкрутства та факторами, які на це вплинули.

Одним із таких способів має бути раціональний підхід керівництва до розробки такої стратегії діяльності та розвитку, яка дозволила б досягти максимальних результатів на підприємстві за мінімальних ризиків. Головною тезою для управлінців має стати те, що антикризова стратегія повинна охоплювати весь період функціонування підприємств, а не тільки впроваджувати її тоді, коли настала кризова ситуація. На передкризовому етапі управління ризиками в діяльності підприємств повинно здійснюватися в рамках антисипативного антикризового менеджменту, тобто того яке спрямоване на визначення нових можливостей, уникнення потенційних небезпек, а також трансформацію загроз у можливості для підприємства. Превентивні заходи (запобіжні, попереджувальні) повинні здійснюватися до початку відкриття

справи про банкрутство. Глибокий кризовий стан вимагає радикальних заходів оздоровлення підприємства і запобігання банкрутству. На післякризовому етапі, проаналізувавши причини кризи є можливість створення умов для радикальних змін, збільшення інновацій і підвищення ефективності виробництва [20].

Основне завдання підприємства в процесі гарантування економічної безпеки полягає в накопиченні достатньої величини і максимально ефективному використанні всіх ресурсів, що дозволило б нейтралізувати загрози з боку внутрішнього та зовнішнього середовища. Безпека підприємства в основному залежить від персоналу та керівництва, правильності та доречності прийнятих рішень. Навіть якщо підприємство потрапило в кризову ситуацію, управлінці мають знайти шляхи вчасного виходу його з кризи. Банкрутство підприємства легше попередити та йому запобігти, ніж потім шукати шляхи його подолання.

Розберемо які існують способи запобігання банкрутству. Проаналізувавши літературу, присвячену цій темі, можемо виокремити декілька способів покращення неплатоспроможності та запобігання банкрутству підприємства. По-перше це можливість реалізувати частину основних фондів, не задіяних безпосередньо в процесі виробництва. По-друге рефінансування дебіторської заборгованості (переведення в інші, ліквідні форми оборотних активів) та прискорення її оборотності (шляхом скорочення термінів надання комерційного кредиту). По-третє, збільшення грошових коштів на розрахункових рахунках підприємства, що дозволить збільшити коефіцієнт абсолютної ліквідності та підприємство матиме змогу брати довго- і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності (як відомо позики видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі). Збільшення грошових коштів підприємства можна забезпечити за рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів та здачі їх в оренду [18]. Ще одним способом можна виокремити використання зворотного лізингу, тобто коли змінюється тільки власник того чи іншого обладнання, переданого в лізинг, а користувач залишається тим самим, отримуючи при цьому додаткові кошти на фінансування своєї діяльності. І ще,

що ми можемо виокремити, це оптимізація структури розміщення оборотного капіталу, тобто пошук такого співвідношення використання власних і позикових коштів, при якому забезпечується пряма пропорційність між коефіцієнтом фінансової рентабельності і коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто збільшується його ринкова вартість. З самого початку діяльності будь-якого підприємства, ще на стадії його створення, треба забезпечити економічну безпеку, впровадити систему антикризового управління та систему контролінгу на підприємстві [12].

Особливу увагу підприємству слід приділяти застосуванню ефективних управлінських рішень в сфері чіткого слідкування за надходженням та витрачанням грошових коштів. Ще одними способами уникнення банкрутства на підприємстві може бути «забезпечення збалансованості активів і пасивів, збільшення обсягів продажу та зменшення витрат, координація планів виробництва та продажу, забезпечення безперебійної роботи підприємства, залучення довготермінових позик на фінансування капітальних витрат» [35].

Якими б способами запобігання банкрутству підприємство не користувалося, головне, це знайти оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу, яке б забезпечило мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу [18].

Отже, підсумовуючи все вищезазначене, можемо сказати, що існує багато способів запобігання банкрутства, для ефективного їх підбору треба виявити, які саме причини стали приводом до цього та які фактори цьому повпливали. Головне для підприємства – це знайти ті шляхи, які підходять для впровадження саме на цьому підприємстві.

ВИСНОВКИ

Результати проведеної роботи показали, що діяльність будь-якого підприємство зацікавлене в отриманні об'єктивної оцінки своєї діяльності задля попередження та запобігання банкрутства та прийняття ефективних управлінських рішень. Саме тому на допомогу приходять аналіз фінансового стану. Такий аналіз допоможе керівництву підприємства зрозуміти які аспекти діяльності слід покращити та в якому напрямку рухатися далі.

Першим завданням кваліфікаційної роботи було проаналізувати вітчизняний та зарубіжний досвід стосовно методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємства. На основі аналізу навчально-наукової літератури можемо зробити висновок, що методичні підходи можна поділити на комплексний, безбитковий, інтегральний та рівноважний методи, сучасний фінансовий аналіз проводиться не тільки для дослідження минулої діяльності підприємства, а ще й для прогнозування роботи підприємства на найближчі роки. Загалом кожен метод допоможе правильно управляти підприємством, попередити його банкрутство, обирати найбільш вигідні рішення, швидко реагувати на відхилення фінансових показників від планових чи нормативних.

Друге завдання полягало в тому, що треба було розглянути сучасні тенденції банкрутства підприємств в Україні. Ми провели аналіз динаміки зміни кількості ліквідованих підприємств в Україні і визначили, що найбільша їх кількість була в 2015 р. (причиною стала податкова реформа, що зобов'язала підприємства платити податки не залежно функціонує воно чи ні), виявили можливі причини банкрутства, серед яких є як внутрішні так і зовнішні чинники та провели бібліометричний аналіз публікацій на тему банкрутства з моменту першої публікації до сьогодні, який показав, що одними з найвживаніших слів досліджень є *bankruptcy*, *bankruptcy prediction*, *bankruptcy risk*.

Третє завдання полягало в тому, що треба було навести загальну характеристику діяльності ДП «Шосткинське лісове господарство». Проаналізувавши діяльність даного підприємства, ми встановили, що

пріоритетними напрямками його розвитку є насамперед лісорозведення та лісовідновлення, охорона, захист лісу та інша діяльність.

Наступне завдання було оцінити показники фінансового стану досліджуваного підприємства за період 2016-2021 рр. Ми провели структурно-динамічний та горизонтальний аналіз фінансової звітності та визначили, що активи і пасиви зростали з року в рік, і за цей період збільшилися майже вдвічі. Виявили, що підприємство стає все більше залежним від запозичених коштів. Можемо зробити висновок, що за досліджуваний період ефективність роботи підприємства підвищилась, але підприємство наразі не в змозі сплачувати свої поточні зобов'язання та розширювати свою діяльність, що є перепорою для його подальшого розвитку. Можливо саме це й стало однією з причин сьогоденного об'єднання Глухівського та Шосткинського лісгоспів.

Далі ми розрахували ймовірність банкрутства ДП «Шосткинський лісгосп». Провевши аналіз за 5 обраними моделями, зробимо висновок, що наразі підприємство фінансово стабільне та ймовірність банкрутства є низькою. Позитивним є те, що підприємство вже зараз впроваджує заходи антикризового управління, що майже унеможливить ситуацію банкрутства в майбутньому.

Наступним завданням було запропонувати способи покращення та методи оптимізації роботи досліджуваного підприємства. Головними з яких ми виділили: зменшення поточних боргів, реструктуризації дебіторської заборгованості, зменшення запасів, використання КРІ, що допоможе не тільки краще оцінювати результати діяльності, але й отримувати необхідні дані для прийняття стратегічних рішень щодо розвитку діяльності підприємства.

Останнім завданням було розглянути основні напрями розвитку методології аналізу фінансового стану та способи запобігання банкрутства підприємства. Можемо сказати, що якими б не були напрями вдосконалення, вони повинні відповідати сучасним умовам існування підприємства. А сучасні способи запобігання банкрутству мають базуватися на встановленні причинно-наслідкового зв'язку між причинами самого банкрутства та факторами, які на це вплинули.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Фінансовий менеджмент : підручник. За заг. ред. Поддєрьогіна А.М. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с
2. Д-Р Роберт Дмуховскі СУТНІСТЬ, ЗАДАЧІ ТА ОДЕРЖУВАЧІ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА. Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція «Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія» 23 грудня 2020 р., м. Тернопіль. С.76-83. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/41064/1/76.pdf>
3. Костецький В.В. Особливості здійснення фінансового оздоровлення підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 26. № 1.
4. С.П. Попова, А.В. Пилипенко Методи оцінки та шляхи стабілізації фінансового стану підприємства. *Наукові записки*, №20, 2016. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/7470/1/ilovepdf_com-13-18.pdf
5. М. П. Денисенко, О. В. Зазимко Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств. *Агросвіт* № 10, 2015. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/10.pdf
6. Лібрук-Ліпкевич С. Я. Діагностичний аналіз фінансового стану: теорія та методологія. 2019. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3551232>
7. Колісник М. В. Методологічні аспекти оцінювання фінансового стану малих підприємств / М. В. Колісник, У. О. Балик // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. - 2019. - Вип. 24(2). - С. 64-68. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_24\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_24(2)_14).
8. Насібова О. В., Івашкевич І. О. Теоретичні основи оцінки фінансового стану підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. №30. С. 185-188. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/30_2019_ukr/30.pdf
9. Nizomiddinov Jahonmirzo Zukhriddin oglu, & Burkhanov Aktam Usmanovich. Evaluation and ways to improve the financial condition of the enterprise.

World Bulletin of Management and Law, 8, 2022. 67-70. URL: <https://scholarexpress.net/index.php/wbml/article/view/666>

10. Hasanaj, P., Kuqi B. Analysis of Financial Statements: The Importance of Financial Indicators in Enterprise. *Humanities and Social Science Research*, 2, 2019. 17-27. URL: <https://doi.org/10.30560/hssr.v2n2p17>

11. Офіційний сайт ДП «Глухівське лісове господарство». URL: <https://gluhovles.wordpress.com/>

12. Михальчук, Л., Куц, В. Теоретичні підходи до виявлення сутності, проблем та наслідків банкрутства підприємств. *Економіка та суспільство*, (37). 2022. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-30>

13. Війна та борги. Як бути бізнесу, близькому до банкрутства? *Економічна правда*: вебсайт. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/15/684064/>

14. Офіційний сайт Міністерства Юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>

15. Банкрутство у цифрах: що страшніше за коронакризу. *Економіка 24*: вебсайт. URL: https://economy.24tv.ua/bankrutstvo-tsifrah-shho-strashnishe-konomichni-novini-ukrayini_n1417185

16. Офіційний сайт, що надає доступ до державних даних з основних публічних реєстрів для громадян та бізнесу «Opendatabot». URL: <https://opendatabot.ua/>

17. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/en/programs/business-enabling-environment>

18. Шкиря А. С. Напрями поліпшення фінансового стану підприємства в умовах ринкової економіки. *Modern problems in science*. 2022. С. 89 – 91. URL: <https://isg-konf.com/modern-problems-in-science/>

19. Мегеден Н.М. Аналіз фінансового стану як інструмент забезпечення сталого розвитку суб'єкта господарювання. 2019. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/155.pdf>

20. Гринчишин Я. М. Стратегічний підхід до антикризового управління підприємствами. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління.* 2021. Т. 32 (71). №1. с. 38–41
21. Сукрушева Г. О. Причини та наслідки банкрутства вітчизняних підприємств у сучасних умовах. *Економіка та управління підприємствами.* 2017. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/116.pdf
22. Захаркіна, Л. С., Охрімчук, Є. І. Бібліометричний та візуалізаційний аналіз досліджень Інтернету речей в бізнесі. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка.* 2021. 1. С. 304–311. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.1-34.
23. Газуда М., Турицька М. Система управління ефективністю лісогосподарського комплексу. *Геополітика України: історія і сучасність* № 1(26). 2021. URL: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/241675>
24. Олександренко І. В. Напрями покращення фінансового стану лісогосподарських підприємств. ЛНТУ. 2014 .
25. OKR vs KPI: What's the difference? *Weekdone:* вебсайт. URL: <https://weekdone.com/okr-comparison/okr-vs-kpi>
26. Felipe Castro «OKR vs KPIs, What is the Difference?» URL: <https://felipecastro.com/en/blog/okr-vs-kpis/>
27. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління.* - 2018. - Т. 29(68), № 3. - С. 173-180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_econ_2018_29_3_35
28. Фінансова звітність ДП «Шосткинське лісове господарство» - URL: <https://gluhovles.wordpress.com/звіти-про-фінансовий-стан>
29. Кучмей, О. В. Моделювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі пат «будівельна корпорація «УкрБуд»). *Ефективна Економіка.* 2017. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6037>
30. Шавурська, О. В. Оцінка ймовірності банкрутства як метод прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Економіка,*

Управління та Адміністрування, 4(94), 2022. 22–28. URL:
[https://doi.org/10.26642/ema-2020-4\(94\)-22-28](https://doi.org/10.26642/ema-2020-4(94)-22-28)

31. Хринюк О. С. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Ефективна Економіка*. URL:
http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2018/46.pdf

32. Trisa Wahyuningsih, Lintang Venusita Financial analysis of retail companies using the altman, springate, zmijewski, fulmer, and grover bankruptcy prediction models. *Journal of Accounting, Entrepreneurship, and Financial Technology*. Vol 3 No 2. 2022 URL:
<https://journal.uc.ac.id/index.php/JAEF/article/view/2661>

33. Офіційний сайт інструменту для візуалізації даних VOSviewer - URL:
<https://www.vosviewer.com/>

34. Новіченко Л. Платоспроможність суб'єкта господарювання: сутність, економічний аналіз та напрями підвищення. *Наукові перспективи (Naukovі perspektivi)*. 2022. DOI: 10.52058/2708-7530-2022-3(21)-83-93

35. Дворник І.В. Методичні аспекти оцінки платоспроможності й ліквідності сільськогосподарських підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. No 3. С. 27-32.

36. Офіційний сайт ДП «Шосткинське лісове господарство». URL:
<http://les.shostka.net/>

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан) 2016 -2021 рр. ДП «Шосткинський лігосп»

Стаття	Код рядка	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Активи							
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи:	1000	27	27	179	1266	1313	1979
первісна вартість	1001	76	76	228	1315	1366	2058
накопичена амортизація	1002	49	49	49	49	53	79
Незавершені капітальні інвестиції	1005	49	39		12	12	12
Основні засоби:	1010	11134	13110	14480	12112	11598	16524
первісна вартість	1011	19228	23702	27808	28492	31159	38112
знос	1012	8094	10592	13328	16380	19561	21588
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0	0	0
первісна вартість	1016						
знос	1017						
інші фінансові інвестиції	1035	17	17	17	17	17	17
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	103	234	229			
Відстрочені податкові активи	1045	84	84				
Усього за розділом I	1095	11568	13665	15422	13407	12940	18515
II. Оборотні активи							
Запаси:	1100	3678	5913	4667	6686	7144	5266
Виробничі запаси	1101	1670	2148	1816	2170	2046	2470
Незавершене виробництво	1102	910	2396	385	912	3316	218
Готова продукція	1103	1020	1327	2411	3538	1712	2564
Товари	1104	78	42	55	66	70	78

Продовження Додатку А

Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	327	255	1295	4183	2174	2153
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	330	280	552	477	122	247
за виданими авансами							
з бюджетом	1135	6					
у тому числі з податку на прибуток	1136	6					
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5	15	36	272	354	762
Гроші та їх еквіваленти	1165	7930	4121	3898	4412	11878	19837
Готівка	1166	7	4	7	3	4	
Рахунки в банках	1167	7923	4117	3891	4409	11874	19837
Витрати майбутніх періодів	1170	5	4	112	6		316
Інші оборотні активи	1190	255	310	628	392	522	422
Усього за розділом II	1195	12539	10901	11191	16431	22197	29003
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200						
Баланс	1300	24107	24566	26613	29838	35137	47518
Пасиви							
I. Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1599	1599	1599	1599	1599	1599
Капітал у дооцінках	1405	752	752	746	746	746	746
Додатковий капітал	1410	8709	10084	10447	10542	10573	13361
Резервний капітал	1415						
Усього за розділом I	1495	11060	12435	12792	12887	12918	15706
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Пенсійні зобов'язання	1505						
Довгострокові кредити банків	1510						
Цільове фінансування	1525						

Продовження Додатку А

Усього за розділом II	1595	0	0	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	1600						
Поточна кредиторська заборгованість:							
за довгостроковими зобов'язаннями	1610						
за товари, роботи, послуги	1615	793	1130	1537	2015	2651	2907
за розрахунками з бюджетом	1620	2372	2544	3174	4792	5006	6945
у тому числі з податку на прибуток	1621		124	210	190	94	1999
за розрахунками зі страхування	1625	459	503	345	291	339	320
за розрахунками з оплати праці	1630	1669	1840	1217	1044	1192	1691
за одержаними авансами	1635	1591	2289	1955	1190	354	1223
Поточні забезпечення	1660	5873	3555	5349	7408	12467	18474
Доходи майбутніх періодів	1665	259	239	220	203	187	175
Інші поточні зобов'язання	1690	31	31	24	8	23	77
Усього за розділом III	1695	13047	12131	13821	16951	22219	31812
Баланс	1900	24107	24566	26613	29838	35137	47518

Додаток Б
Звіт про фінансові результати 2016 -2021 рр. ДП «Шосткинський лісгосп»

Стаття	Код рядка	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	48500	56295	68356	67165	73108	121749
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	27923	34575	41258	44948	51975	75672
Валовий: прибуток	2090	20577	21720	27098	22217	21133	46077
Інші операційні доходи	2120	3375	1459	855	390	4436	1091
Адміністративні витрати	2130	3400	3878	4964	4637	4410	12472
Витрати на збут	2150	10742	12419	15946	12395	11663	26592
Інші операційні витрати	2180	2775		4253	3708	9029	1918
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	7035	6882	2790	1867	467	6186
Інші фінансові доходи	2220						
Інші доходи	2240	101	140	82	38	32	27
Фінансові витрати	2250						
Інші витрати	2270	25	13	51	10		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	7111	7009	2821	1895	499	6213
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1395	1289	1145	845	345	2563
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	5716	5720	1676	1050	154	3650

Додаток В
Формули для аналізу фінансового стану підприємства

Показник	Формула	Характеристика	Нормативне значення
Коефіцієнт зносу	$\frac{\text{Середньорічна вартість зносу}}{\text{Середньорічна вартість ОЗ (первісна)}}$	Характеризує ступінь зносу ОЗ	<0,5
Коефіцієнт придатності	1 – Коефіцієнт зносу	Відображає частину ОЗ, придатних для експлуатації	>0,5
Фондоозброєність	$\frac{\text{Середньорічна вартість ОЗ (первісна)}}{\text{Чисельність працівників}}$	Характеризує частку ОЗ на 1 працівника	Збільшення
Фондовіддача	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість ОЗ (первісна)}}$	Показує, скільки випуску продукції припадає на 1 грн. ОЗ	Збільшення
Фондомісткість	$\frac{\text{Середньорічна вартість ОЗ (первісна)}}{\text{Чистий дохід}}$	Показує, скільки ОЗ припадає на 1 грн. випуску продукції	Зменшення
Фондорентабельність	$\frac{\text{Чистий фінансовий результат (прибуток)}}{\text{Середньорічна вартість ОЗ (первісна)}}$	Показує, скільки чистого прибутку припадає на 1 грн. ОЗ	Збільшення
Коефіцієнт покриття	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання та забезпечення}}$	Показує достатність оборотних активів, що можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань	>1,5
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\frac{\text{Оборотні активи – Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання та забезпечення}}$	Показує можливості щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного розрахунку з дебіторами	0,6–0,8
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{\text{Гроші та їх еквіваленти + поточні фінансові інвестиції}}{\text{Поточні зобов'язання та забезпечення}}$	Показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно	0,2–0,25

Продовження Додатку В

Чистий оборотний капітал, тис. грн.	Оборотні активи – Поточні зобов'язання та забезпечення	Спроможність сплачувати поточні зобов'язання та розширювати діяльність	>0, збільшення
Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	Показує питому вагу ВК в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність	>0,5
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Валюта балансу}}{\text{Власний капітал}}$	Характеризує частку позикових коштів у фінансуванні підприємства	<0,5
Коефіцієнт фінансування	$\frac{\text{Сума позикового капіталу}}{\text{Власний капітал}}$	Залежність підприємства від залучених засобів	<1, зменшення
Коефіцієнт фінансової стійкості	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Сума позикового капіталу}}$	Характеризує здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями за рахунок ВК	>1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Власний капітал – Необоротні активи}}{\text{Власний капітал}}$	Показує, яка частина ВК використовується для фінансування поточної діяльності	>0, збільшення
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	$\frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Оборотні активи}}$	Характеризує наявність власних оборотних коштів, необхідних для фінансової стабільності та незалежності від позикових коштів	>0,1
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість активів}}$	Характеризує ефективність використання усіх наявних ресурсів незалежно від джерел їхнього залучення	Збільшення

Продовження Додатку В

Період обертання активів	$\frac{365}{\text{Коефіцієнт оборотності активів}}$	Характеризує ефективність використання активів	Зменшення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна дебіторська заборгованість}}$	Визначає, скільки разів протягом періоду обсяги надходжень від реалізації уміщують в собі середній залишок боргових прав	Збільшення
Термін погашення дебіторської заборгованості	$\frac{365}{\text{Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості}}$	Визначає, як довго погашаються борги перед підприємством	Зменшення
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	$\frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічна вартість матеріальних запасів}}$	Вказує на кількість поповнень запасів за рік	Збільшення
Період обертання матеріальних запасів	$\frac{365}{\text{Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів}}$	Вказує на ефективність управління запасами	Зменшення
Коефіцієнт оборотності ОЗ	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість ОЗ}}$	Характеризує ефективність використання ОЗ	Збільшення
Період обертання основних засобів	$\frac{365}{\text{Коефіцієнт оборотності ОЗ}}$	Характеризує ефективність використання ОЗ	Зменшення
Коефіцієнт оборотності ВК	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}$	Свідчить про ефективність використання власного капіталу	Збільшення
Період обертання власного капіталу	$\frac{365}{\text{Коефіцієнт оборотності власного капіталу}}$	Демонструє ефективність управління власним капіталом	Зменшення
Операційний цикл, днів	Період обертання матеріальних запасів + Термін погашення дебіторської заборгованості	Показує, скільки часу необхідно для виробництва, продажу та оплати продукції	-